

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vásárhelyt, hova egy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási cikkek stb. i. tézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közöltek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyházas garmond-sorért vagy annak tőrfogatáért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítottak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár helyegdíj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hírlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

A székelyekért.

A székely-kérdés nem erdélyi speciálitás, hanem komoly nemzeti ügy. Csak annyiban erdélyi, a mennyiben az a négyszáztizenötezer székely, kiknek érdekeiről szó van, Erdélyben lakik. Ide helyezte őket őseink gondos politikája, hogy az ország keleti védbástyáját képezzék. De éppen ezért véderejük nemcsak Erdély, hanem az egész ország biztonságát őrzi; nemzeti jelentőségük nemcsak Erdélyre, hanem az egész országra kihat; kulturális és közgazdasági fejlesztésük nemcsak Erdély, hanem az egész ország feladata és érdeke.

A székelység sanyaru helyzete, e védbástya porladása nem új keletű. De az intéző körök figyelmét csak azóta kezdte nagyobb mértékben elfoglalni, mióta a romániai vámháború e derék nép megélhetési viszonyait még inkább megnehezítette. Ez idő óta kor-

mánykörülményben, a hazafias sajtóban, sőt társadalmi és egyesületi téren is gyakrabban találkozunk a székely-kérdés tárgyalásával és megoldási kísérleteivel.

A tényleges segélyezés terére azonban Baross miniszter lépett ki először legmaradandóbb alkotásokkal, ki legfogékonyabb volt a Székelyföld boldogításának magyar nemzeti szempontból való fontossága és jelentősége iránt. Baross szerveztet a négy székely megye: Maros-Torda, Udvarhely, Csík és Háromszék részére külön kereskedelmi és iparkamarát, s kezdeményezte vasuti hálózatának tervszerű kifejlesztését, s ezzel a félreeső Székelyföldnek országos forgalmi vonalba hozatalát.

A korán elhunyt nagy miniszter félbenmaradt munkáját most Lukács Béla kereskedelmi miniszter akarja folytatni, ki a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara területén mind a négy székely megye részére külön-külön iparfejlesztő bizottságot tervez az illető megyék hivatalos és társadalmi köréből s az illetékes iparkamarából. E bizottságok feladata: állandóan figyelemmel kíséreni működési területük közgazdasági viszonyait és mozgalmait, részleteiben megismerni és nyilvántartani a területükön ipari célokra alkalmas helyeket s nyereszterményeket, részben ellenőrző közegévé lenni a kereskedelemügyi miniszter által tett intézkedések kellő végrehajtásának, valamint közreműködni és javaslatokat tenni mindazon ügyekben, melyek által a Székelyföld gyári, kézmű- és házi-ipara, ipari és kereskedelmi szakoktatása, valamint általában közgazdasági helyzete fejleszthető lenne.

Ezekből látható, hogy az új miniszter szintén komolyan és gyakorlati érzékkel fogja föl nehéz feladatait. Mert első dolog mindig annak hivatott és helyes megállapítása, hogy mikor, mit és hogyan kell tenni. E nélkül

minden igyekezet: tervtelen kapkodás, hiábavaló erő- és időfecsérlés.

Hogy a Székelyföld sok nehézséggel küzd s a hathatós segélyt nagyon megérdemli, ezt fölösleges hosszabban bizonyítani. Akármely szempontból vizsgáljuk viszonyait, mindenképp szomorú eredményekre jutunk. Így népességi viszonyai mindjárt fogalmat nyujtanak az ottani állapotokról. Mert míg az 1891. évi népszámlálási adatok szerint az egész országban egy négyszögkilométerre átlag 53 lélek esik, a székely megyékben csak 33 lakost találunk ugyanekkora területen. A székely nép az utolsó tíz év alatt sokkal gyengébben szaporodott az egész ország népességénél. Az egész ország szaporodása tíz százalékos, a Székelyföldé csak hat százalék. S míg más vidéki városaink kisebb-nagyobb arányban fejlődtek, a székely városokról ezt éppen nem mondhatjuk; sőt van olyan, pl. K. Vásárhely, mely éppen fogyott. Már pedig a jóllét, vagyonsodás, emelkedés és haladás egyik legcélthatatlanabb és legelső jele a népességi viszonyok javulása. Az ellenkező jelenség mindig hanyatlásnak, visszaesésnek, sorvadásnak szomorú jele.

Az elmaradottság másik sajnos bizonyítéka a kivándorlás. Erre nézve valóban elszomorító adatokat találunk a vásárhelyi iparkamara múlt évi jelentésében, melynek adatai szerint az utolsó tíz év alatt huszezernél több székely vándorolt ki Romániába. A székely megyék alispánjai tízelvenként kiadott utlevelék száma tízezerre megy; s ha a kivándorolt székelyek egy része vissza is tér: a nemzeti veszteség még mindig akkora marad, hogy e kérdés beható orvoslására immár a tizenkettődik óra is elérkezett. Annnyival inkább, mert a székely megyékben a magyarság kimutathatólag és szembetűnően veszíti a tért; annyira, hogy ha e processust tovább is közönynyel nézzük, egyszer csak azt vesz.

A „Székelyföld“ tárczája.

Innen-onnan.

Komikus találmányok. Az amerikai szabadsámi hivatal kimeríthetetlen forrása az akaratlan komikumnak. Nem régiben egy yankee oly eljárást szabadalmaztatott, melylyel a hadviselést lehetlenné akarja tenni, mit azáltal vél a feltaláló elérhetőnek, hogy mindkét hadakozó félt elpusztítja. Ily körülmények közt persze a csapatok megtagadják az engedelmisséget. Miként akarja a yankee a hadakozó feleket elpusztítani? Egy szerűen villámokkal, melyeket hatalmas dinamógepek fejlesztenek és egy angol mérőföldnyit távolra cikázdatnak. A dolognak csak egy bibéje van, t. i. a villámgepek nedves időben nem működnek. — Egy másik yankee szabadsámat nyert egy kéregpapírból készült macskára, melynek szemei foszfor által izzóvá tételnek. A villogó szemű kéregmacskákat a padláson vagy pinceszében felállítjuk és elegendő egyszerű jelenlétük, hogy a harcias egerek szégyenteljesen visszavonuljanak.

Leghosszabb nap. Melyik, hol és mikor van az év leghosszabb napja? Ezen kérdésre a feleletek nagyon elütők volnának és talán nem is helyesek; legalább általánosságban nem. Ugyanis a nap-hossz a földrajzi szélességtől függ. Chicagóban a leghosszabb nap tartama 15 óra és 13 perc; Stockholmban 18 és fél óra. Spitzbergenben, az északi szélesség 80° alatt, a leghosszabb nap tartama 3 és fél hónap. Londonban és Brémában 17 és fél óra. Hamburgban és Danzigban 17 óra. Wardenban (Norvégia) a nap megszakítás nélkül május 21-től július 22-ig világít. Péterváron és Tobolokban (Sibéria) a leghosszabb nap tartama 19 óra, a legrövidebbé 5 óra. Torneában, Finnlandban, június 21-én 22 óráig van a láthatáron és karácsonykor csak 2 óráig. New-Yorkban a leghosszabb nap tartama 15 óra és Montreálban 16 óra. Svájcban a leghosszabb nap június 21-én van 15 óra 57 percznyi tartammal.

Természetes színű fénykép. Természetes színű fényképek előállítása mindezt ideig lehetetlennek tartatott, de most Vogel tanár és Ulrich chromolitografus megczáfolták ezen nézetet. Természetes színű fényképek előállításánál a földolag a fotomechanikai nyomási eljárás, mely három lap alkalmazásával az eredeti tárgy minden színárnyalatát a legnagyobb hűséggel visszaadja. Mint

tudva van, minden szín előállítható a három alapszín (sárga, vörös, kék) bizonyos arány szerinti összekeverése által. Ezen alapszín az új eljárás és ezért használnak itt három — egy sárga, egy piros és egy kék — lapot egymásra fektetve. A Magdeb. Ztg. szerint igen meglepő, hogy ezen három színes lapot a fotográfia önmaga állítja elő, ha a készülék lencséje elé párhuzamos tükröveg közé zárt folyós oldatot tesznek, melyet találóan „szűrő“-nek neveznek és a mely csak sárga vagy vörös, vagy kék sugarakat bocsát keresztül. Aki tudja, hogy minő különböző a színek összetétele, az méltán csodálkozhatik azon, hogy lehetséges volt módot találni, azokat ama három alapszínre szétbontani. Habár minden színárnyalat e három színből előállítható, mégsem bizonyos, hogy a természetben minden színárnyalat ilyen keverék útján jött létre. Azért a további észleletekig tartuk e kérdést függőben, habár a gyakorlatban minden színérték egészen maradék nélkül a három színes lapra hozható, mégis az erős megközelítést tételezzük csak fel. Ezt bizonyítják képekről, mint pl. tájképekről felvett legtokéletesebb utánzatok, habár az utóbbiak lefényképezése sok nehézséggel jár. Élő személyekről természetes színű fényképet előállítani még nem sikerült. A természet színei ezen eljárással szemben merevebben viselkednek, mint az egyszerű keveréssel előállított

szük észre, hogy a Székelyföld többé nem a székelyek földje. Azt tudjuk, hogy a székely ember szívósan és szeretettel ragaszkodik ősei földjéhez; a hazaszeretet is bizonyára oly hévvel lángol kebelében, minővel senkié a hazában. Ha tehát mégis ily arányokban kénytelen vándorbolthoz folyamodni, azt csak a végszükség kényszerének kétségbeejtő hatása alatt teszi.

Mert földjének nagy része sivár, éghajlata rideg; mezőgazdaságának feltételei általában mostohák; termő földje elaprózott, s aránylag általában tulnépes. Ipara pedig nem felett annyira, hogy a mezőgazdasággal szemben ebben találhatna kárpótlást, s itt nyerhetné meg életfeltételeit. Kész kénytelen tehát a mindennapi kenyérért hazáját elhagyni.

Ez nem maradhat így. Nem különösen a székelyekkel szemben, kik hazánk keleti szélein nemzeti missió betöltésére vannak hivatva. Reánk nézve nem lehet mindegy az, hogy kik lakják határszéli megyéinket. Nekünk ott épen a székelyekre és nem másokra van szükségünk.

Tudja ezt jól a kormány s évek óta természetesen ezt csak anyagi ereje határai között teheti. Most, államháztartásunk rendezésével ért oda, hol e tekintetben nagyobb erő kifejtéssel léphet akcióba.

Ez akció nyilvánulásai: Baross Gábor eddigi alkotásai a közlekedés, az iparfejlesztés, s az ipari szakoktatás terén; ide számíthatjuk a földmívelésügyi miniszter fáradozásait is a mezőgazdaságiszakoktatás emelése érdekében. Ezekhez csatlakozik most az új kereskedelmi miniszter fentebb jelzett intézkedése, mely mindenestre azt az örömdetést körülményt igazolja, hogy a kormány alapos és tervszerű rendszert akar megállapítani a Székelyföld közgazdasági viszonyainak fejlesztésében. De épen ezért kívánatos, hogy e mozgalomhoz a földmívelési tárca is csatlakozzék, s az alakítandó bizottságok ne csak az iparra szorítkozzanak, hanem terjeszkedjenek ki a mezőgazdasági viszonyok fejlesztésére is. Mert a szorongatott Székelyföld mindkét irányban segílyre szorul, s a szükségletek mindkét irányra kiterjednek. A közlekedési viszonyok fejlesztése, kiterjesztése, itt-ott korrigálása; az ipari szakoktatás kifejtése, megfelelő gyárak alapítása, s a kisipar fölségelése mellett a mezőgazdaság belterjesbbs művelésére is szükség van, ha azt akarjuk, hogy az erős kíváncsiúlással mozgásba hozott székelység a hazai földön megköttessék.

Ne feledjük, hogy a székely vérnek „minden kis csöppje drága gyöngyöt ér”, s ha a székelység elvérzik, e vérvesztés az egész

országé. Siessen tehát a kormány segílyére a társadalom és a tőke is. („Kolozsvár.”)

A képviselőházból. A képviselőház csütörtöki ülésén a delegáció tagjainak megválasztása után (kik közt Ugron Gábor is ott van) elnök ajánlotta, hogy az államszámvevőszéki elnök kandi-dálása ép oly módon történjék, mint 1870-ben. Elfogadtattott. — Ezután Boda interpellált a millenniumi kiállítás, Horváth Adám a nyári nagy hőségben tartott katonai gyakorlatok, Babó a tápéi választás, Kovács József a hármasszövetség tárgyában.

A jövő évi költségvetés. A képviselőház elé szombaton beterjesztett költségvetésnek megokolásában — a mint már előre jelezve volt — a pénzügyminiszter a konverzióműveletek jelenlegi állását is kiemelte. A konverzióhoz szükséges jelentések, rendeletek stb. nyomásával csak november közepe felé készülnek el. Az állampénztári készletek állása folyton oly kedvező, hogy a magyar pénzügyminiszter az év végével több mint száz millió forintnyi készpénzkészlettel fog rendelkezni. A mi a valutaszabályozás végrehajtását illeti, a viszonyok kedvezőségét eléggé illusztrálja az a tény, hogy a magyar pénzverő hivatalok még a legnagyobb erőfeszítéssel sem lesznek képesek a pénzügyminiszterium összes aranykészletét egy év alatt érmekké feldolgozni.

Az adózó közönség érdekében. A pénzügyminiszter rendeletben utasította az adóhivatalokat, hogy az illetékek ki-zabálásában és behajtásában szigorúan a kibocsátott utasítás értelmében járjanak el. A fegyelmi törvény egész súlyával fogják büntetni a mulasztásban vétke hivatalkokat.

Iparkamarai közgyűlés.

— Saját tudósításunk —

Maros-Vásárhely, szept. 26-án.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara három havi szünet után f. hó 24-én tartott ismét ülést. Tauszik B. Hugó elnök mindenekelőtt bejelentette, hogy az utolsó teljes ülés óta a kamarához érkezett fontosabb és halasztást nem szenvedhető ügyek elnökileg intéztettek el.

Első helyen Lukács Béla leirata olvastatott fel, melyben miniszterre történt kinevezését a kamara tudomására hozta. Az elnök bejelentette ezuttal, hogy Lukács Béla kereskedelmi miniszter ur ő nagyméltóságát kinevezetése alkalmából az elnökség a kamara nevében táviratban is és külön fölterjesztésben is üdvözölte.

A Baross Gábor emlékének emelendő szobor létesítése tárgyában a győri társkamara által tett

tott, melybe az állat azonnal bebeszél, mire ő a fonografot a him ketrecze elé vitte és a hangot ismételtette. A him majom meglepetése nagy volt. A fonograf kúrtjébe vállig bedugta karját, de csakhamar csalódva visszahúzta azt és észrevehető érdeklődéssel bámulta meg a készüléket. Miután sikerült Garnernek a fonografra a csimpansz nyelven kifejezett „tej” hangot utánözni, elvitte a készüléket egy kapuczinus majom ketrecze elé és ott ismételtette a hangot. A majom azonnal felé fordult és miután Garner még 3-szor vagy 4-szer ismételtette a szót, a majom ugyanazt hallatta, oda tutott csészéjébe, melyből rendszeren inni szokott, a rácsozathoz hozta és anélkül, hogy Garner tejet vagy más ilyat folyadékot mutatott volna, a majom többször hangoztatta a „tej” szót, már t. i. majomnyelven. Ugyancsak ily módon örököltette meg Garner a fájdalom és félelem hangjait is. Ha az utóbbit 3—4-szer hangoztatta, a majmok eszeveszetten futkostak ketreceikben. Garner ez alkalommal 8 vagy 9 hangot tanult megismerni; ezek magánhangzók, melyek a majom-nyelv elemeinek tekinthetők. Megjegyezzük még, hogy a majomnyelv dialektusokban gazdag és benne leggyakrabban az „u” és „i” hang fordul elő, míg az „e” és „o” teljesen hiányzik.

kezdemenyezést a kamara a maga részéről is helyeselve, lelkesedéssel csatlakozott azon eszméhez, hogy e kegyeletes alkotás létrehozásában a kamarák együttes tervszerű mozgalmat indítsanak meg és kimondta egyszersmind, hogy a hazai kamarák által e tárgyban tartandó értekezleten magát képviseltetni fogja.

Az elnök bejelentette, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur a kamara javaslatára Maros-Vásárhelyt kapcsolatosan a székelyföldi iparmuzeummal egy fa- és fémipari szakiskola fölállítását összekötve téli építő és agyagipari tanfolyamokkal, Székely-Udvarhelyen pedig egy kö- és agyagipari szakiskola fölállítását elhatározván, ezen intézetek szervezése a miniszter ur rendelete alapján immár folyamatban is van. A kamara e fontos iparintézetek létesítését örömmel vette tudomásul. Az új szakiskolák felügyelő-bizottságaiba a kamara, a marosvásárhelyi szakiskolához Szabó István kamarai alelnököt és Sulcz József beltágot, az udvarhelyihez pedig Ugron Gábor és Farczádi Károly kültágot választotta meg.

Réthy Dezső, a kamara titkára, a nyári hónapok alatt beutazván a kamara kerületét, e tanulmány utjáról egy terjedelmes jelentésben számolt be a kamarának, jelezvén abban, hogy a Székelyföldön szerzett közvetlen tapasztalatait az évi jelentés szerkesztésénél fogja előnyösen felhasználni.

Reitter József parajdi gyufagyáros özég megkeresésére, a célszerűbb postai összeköttetés létesítése tárgyában, a kamara elhatározta, hogy a kolozsvári m. kir. posta- és távirdaigazgatóságnál a szükséges lépéseket meg fogja tenni.

A kereskedelmi osztály javaslatára a kamara ez ügygel kapcsolatosan elhatározta, miszerint a kereskedelmi miniszter urhoz kérést intéz az iránt, hogy Parajdon távirдахivatal létesíttessék, valamint, hogy a fürdőidény alatt a szomszédos Szováta és Korond fürdőkön is ideiglenes távirdaállomás szerveztessék.

Merza Kristóf gyergyószentmiklósi kamarai kültagnak az iránti javaslatát, hogy a gyergyószentmiklósi postahivatal továbbra is állami kezelésben hagyassák, a kamara magáévá tette, s e tárgyban a kereskedelemügyi miniszterhez indokolt felterjesztést intéz.

Felolvastatott a kereskedelmi miniszter leirata, melyben közölte a kamarával, hogy a székely ipar fejlesztése érdekében iparfejlesztő bizottságokat létesít. E bizottságok vármegyénként 15—20 tagból fognak állani s azok elnökei a vármegyék főispánjai lesznek. A bizottságokba a kamara két-két tagot választ, a többi a miniszter fogja kinevezni. A kamara ezen ülésebből az iparfejlesztő bizottságokba a következő tagokat küldötte ki: Marostordamegye részére Tauszik B. Hugó elnököt és Réthy Dezső titkár, Csikmegye részére Györgyakab Márton és Deér Venczel, Háromszékmege részére Molnár Józsiás és Nagy Elek és Udvarhelymege részére Ugron Gábor és Papp Ödön kamarai kültágot.

A gyűlésen tárgyalás alá kerülén a székelyföldi vasutak kérdése is, Réthy Dezső titkár ez ügyben terjedelmes emlékiratot terjesztett a kamara elé, mely különösen hangsúlyozza annak szükségét, hogy a székelyföldi vasut-hálózatot egységes terv szerint építsék ki. Kíváncsiulnak jelzi az emlékirat, hogy a fővonalakat, melyek a romániai vasuthálózattal leendő csatlakozásra való tekintettel nemcsak országos, hanem nemzetközi fontossággal bírnak, lehetőleg az állam építse ki, mert a helyi érdekeltségtől e költségesebb vonalnak rövid időre való kiépítése éppen nem remélhető. Így különösen kíváncsiul, hogy az állam építse ki a legfontosabb létesítést Apahidától Maros-Vásárhelyen át Héjasfalváig az egyenes összeköttetést, mely vonal lényegesen megrövidítené az utat Budapest és Brassó között.

Továbbá kíváncsiulnak jelzi az emlékirat, hogy az állam építse ki a tölgyesi, gyimesi és soósmezői szorosokon át tervezett csatlakozó vonalakat, s a helyi érdekeltségek által építendő kisebb szárny-vonalak Gyergyóban, Csikban, Udvarhely és Háromszék me-

színek. Már most is annyira kifejlődött ezen, bár még nem tökéletes eljárás, hogy nemcsak joggal sorolható a grafikus művészetek közé, hanem előreláthatólag e téren lényeges változásoknak lesz okozója.

Papírból készült patkó. Goldberg weissenseei lakos (Berlin mellett) papírokból készít patkókat, melyek állítólag igen tartósnak bizonyultak, és minthogy rugalmasak, megkönnyítik a lovak járását. Kiténő sajátossága a papírospatkónak, hogy sem a nedvesség, sem az istálló-ammoniak nem támadja meg. Ezen patkók készítése olyképp történik, hogy a pergamentpapírokból telt patkóformák vágatnak ki, melyek aztán alkalmas ragasztással összeragasztatnak. Az ily módon összeragasztott papírorok közepe ki lesz vágva, a szegkek számára lyukak furatnak és végre erős nyomás alá helyezve szilárd testté préseltetnek.

A fonograf használata az állati hangok tanulmányozására. Garner tanár a washingtoni állatkertben fonografra tett kísérletet annak kimutatására, vajjon az állati hangok érthető szóttagok-e, vagy sem. A tudós két hosszabb ideig együtt lakott majmot választatott el egymástól. Most a nőstény ketrecze elé egy fonografot álli-

gyékben e fővonalokhoz csatlakoznának. — A teljes ülés egyhangulag magáévá tette az emlékiratban foglalt javaslatokat, s elhatározta, hogy azt kinyomatván, a székelyföldi vármegyék irányadó köreinek, valamint a hírlapoknak megküldi s az érdekelt vidékek orsz. képviselőit fölkéri, hogy azt egyfelől testületileg a kereskedelemügyi miniszter elé terjesszék, másfelől pedig az abban foglalt tervezet érdekében a törvényhozásban sótt emeljenek.

A törvényhatósági ipartanácsokba a kamara az 1893. évre megválasztotta Maros-Vásárhelyi sz. kir. város részére rendes tagokul Szabó István, Váradi Márton, póttagokul Csizsér Albert és Dabóczi Mihály kamarai beltárgyakat; Marostordamegye részére rendes tagokul Farkas Mendel, Urmánczy János, póttagokul Kapusi Dániel, Wermescher János; Csikmegye részére rendes tagokul Deér Venczel, Györgyjakab Márton, póttagokul Sorbán Mihály, Hary Géza; Háromszékmege részére rendes tagokul Molnár Józsiás, Ferencz Lajos, póttagokul Nagy Elek, Török Sándor; Udvarhelymege részére rendes tagokul Ugron Gábor, Farczádi Károly és póttagokul Szász Ferencz és Fazekas József kamarai kültárgyakat.

A kamara végül Réthy Dezsőt titkári állásában, a melyet eddig is teljes megelégedésre töltött be, véglegesítette.

Felvétel

a marosvásárhelyi állami fa- és fémipari szakiskolába, építő- és agyagipari tanfolyamokra.

Az alulírt bizottság ezennel köztudomásra hozza, hogy a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által Maros-Vásárhely városában létesített fa- és fémipari szakiskola, valamint az építő és agyagipari tanfolyam ez évi okt. havában megnyílik.

A fa- és fémipari szakiskolába félévetnek olyan iparos-tanoncok, a kik két közép- vagy polgári iskolai osztályt végeztek, vagy ennek megfelelő képzettségüket felvételi vizsgán igazolni tudják. Félévetnek továbbá azon tanoncok vagy segédek, a kik az alsófoku iparostanonc-iskola 2-ik vagy 3-ik osztályát jó sikerrel végezték.

Az építő ipari tanfolyamra felvétetnek közműves-, kőfaragó- és ácsmesterek és segédek.

Az agyagipari tanfolyamra felvétetnek kályhakészítő- és fazekas-mesterek és segédek. Félévetnek továbbá a két utóbbi tanfolyamra a nevezett iparágakon levő tanoncok, a kik a mestertől és segédtől elkülönítve, külön órákon nyerne oktatást.

A kik ez intézetbe belépni ohajtanak, ebbeli szándékukat haladéktalanul jelentsék be Réthy Dezső kereskedelmi és iparkamarai titkár urnál, kinél egyszersmind a beiratkozások is eszközöltenek.

Beiratkozhatni 1892. évi október hó 15-ig.

Tudnivalók.

A marosvásárhelyi állami fa- és fémipari szakiskolába asztalos, kerékgyártó és kádár, továbbá lakatos, rézműves és gépészeti ipari szakon levő tanoncok vagy segédek vétetnek fel.

Azon tanulókat, a kik még nincsenek felszegdítetve, a bizottság fogja elhelyezni az iskolával összeköttetésben álló műhelyekben, miért is felhívtnak azon szülők, a kik gyermekeiket iparos pályára szánták s az ipariskola valamelyik szakosztályába félévetni ohajtják, hogy ebbeli szándékukat Réthy Dezső kamarai titkár urnál jelentsék be.

A tanulók a gyakorlati kiképeztetést, mint rendes m. felszegdített tanoncok vagy tényleg alkalmazott segédek, a jobb iparos-műhelyekben szerzik meg. Az iskolában 3 éven át általános és szakszerű elméleti ismeretekben, valamint a szakmába vágó rajzban nyerne oktatást.

Az intézet célja ehhez képest abban áll, hogy az ide belépő tanulók egy gyakorlati, mint az elméleti ismeretekben alaposan kiképeztesse nek és idővel oly iparosokká váljanak, a kik a kellő szakműveltség birtokában az ipar fejlődését előmozdítani s az ipari foglalkozást a kívánt színvonalra emelni lesznek hivatva.

A tanidő évenként 9 hónapon át tart (október 1-től június végéig). A tanítás hetenkint 3 félénapot vesz igénybe. Megjegyzendő azonban, hogy a tananyag úgy van beosztva, hogy a tanórák nagyobb része a téli időszakra esik, a mikor az iparos-mesterek inkább nélkülözhetik tanoncaikat, míg a nyári hónapokban jóval kevesebb az órák száma.

Azon iparosmesterek, a kik műhelyeikben az iskola kötelékébe tartozó tanoncokat foglalkoz-

tatnak, az intézettől minden egyes szakiskolába járó tanonc után 3 évre 0 forint kárpótlást kapnak, a miért tanoncaikat a munkaidőben is ellenedik.

Az ipari szakiskola tanulói a rendes tanonc-iskola látogatásának kötelezettsége alól fölmentetnek.

Szaktanfolyamok. Az építő és agyagipari szakon a mesterek és segédek téli tanfolyama öt hónapról, az ugyanezen szakon levő tanoncok tanidője 3 téli tanfolyamra terjed.

Az építészeti tanfolyam tantárgyai: szabadkézi rajz, mintázás, építési anyagismeret, szakrajz (szerkeztett) és természettan.

Az agyagipari tanfolyam tantárgyai: szabadkézi rajz, mintázás, természettan és vegytan.

Az agyagipari szakkal kapcsolatosan az iskolában egy műhely is lesz felállítva, a hol a tanulók gyakorlati oktatást is nyerne.

Maros-Vásárhelyt, 1892. szeptember 26.

Az ideiglenes szervező bizottság nevében:

Kovács Ferencz,
elnök.

László Gyula,
jegyző.

Különfélék.

— Tűzvész. Kézdi-Vásárhelyt valóságos pánikot idézett elő az a sok gyújtás, mely a napokban történt. Csütörtökön d. u. 1 és fél órakor az I-ső kerületben két helyt történt gyújtás és szombaton reggel ismét meggyújtottak egy színt. Mind hármat sikerült azonnal eloltani, de az a meggyőződés, hogy mindhárom szándékos gyújtás volt, igazolomban tartja a közönséget. A városi hatóság azonnal intézkedett a veszély elhárítása iránt; általános tűzrendőri vizsga tartatott s nagyobb számú éjjeli őrség állított ki.

— Ellenőrzési szemlék. A Kézdi-Vásárhely városi sorozó-járási a honvédség ellenőrzési szemléje október 10-én, a kézdi járásban 11- és 12-én; a sorhad részéről a városi sorozó-járási 17-én, a kézdi járásban 18. és 19-én fog megtartatni.

— A marosvásárhelyi ipari szakiskola létesítése tárgyában szeptember hó 23-án a második értekezlet is megtartott, a melyen Szterényi József kir. iparfelügyelő is jelen volt. Az értekezlet ezúttal véglegesen megállapította a tantervet és a költségvetést. A nagy értekezlet után bizottsági ülés volt, a melyen az órádijs tantervnek következőleg osztattak be: A gyakorlati iránytan Dömötör Jánosnak, a számtan Páll Károlynak, a mértan és mértani rajz Mész Olivérnek, a leíró mértan és építési anyagismeret Gutfreund Adolfnak, a szabadkézi rajz Nemes Ödönnek, a könyvviteltan (a második évtől kezdve) Aggasi Vidornak. A természettan és vegytan tanítóit a bizottság később fogja megválasztani. A fém-, fa- és agyagipari szakra még három rendszeresített állandó tanerő fog választatni, és pedig a fémipari szakra egy gépészmérnök, aki egyúttal az intézet igazgatója lesz, a faipari szakra egy pedagógiumot végzett ipartanító és az agyagipari szakra egy keramikus. Ezen szaktanerők alkalmazására nézve a tárgyalások már folyamatban vannak. A bizottság ezek után a helyiség, a berendezés, az iskolával kapcsolatba hozandó iparos-műhelyek és a tanulók felvétele kérdésében határozott, kimondván, hogy az intézetet október 15. és 20-dika között fogja ünnepélyesen megnyitni.

— A nickelpénzek verése. Wekerle pénzügyminiszter a nickelpénzek veretésére szükséges nickellemezek elkészítésére a berndorfi fémáru-gyárral szerződést kötött, mely szerint a nevezett gyár kötelezi magát, hogy az összes lemezeket teljesen elkészítve, kilónként 5 frtért fogja a magyar államkincstárnak szállítani és egyúttal az egész Magyarország részére szükséges készletet egy Budapesten felállítandó, 200 munkást foglalkoztató nagy gyárban fogja előállítani. E gyár berendezésére már meg is kezdtek az előmunkálatokat.

— Színházi pánik Nagy-Enyeden. Nagy Enyeden ez idő szerint Miskolci Henrik jól szervezett társulata tart előadásokat a régi város ház meglehetősen szűk és egy kijárával rendelkező nagyteremben. E hó 25-én az igazgatónak „Kézfogó” című új darabját adták először, s vasárnap is lévén, a terem zsúfolásig megtelt. A harmadik felvonás derekán a színpadot megvilágító gyarló petróleumlámpák egyike kigyúlt s a szolgálattevő egyik tüzlő oly ügyetlenül igyekezett eloltani, hogy a lámpát leverte s az éppen egyik kulcsa tövében, méter magasban felcsapó lánggal, égni kezdett. A közönségben oly nagyfokú rémület vett erőt, hogy ijedt sikoltással igyekezett a teremből egymás hátán menekülni, miközben néhányan kisebb zúzdást szenvedtek, egy nő pedig úgy bukkott fel, hogy három foga kitört. Tüzlőtők és szereplők a tüzet hamarosan elol-

tották ugyan, de a felzavart közönség legnagyobb részét nem lehetett visszatérésre bírni s az előadást gyorsan befejezték.

— Hurban ellen. A bánáti evangélikus szeniorátusi konventen Kramer szenior főhíborodásának és megvetésének adott kifejezést ama levél fölött, melyet Hurban opaznai lelkész a bukaresti román ligához intézett. A felszólaló kijelentette, hogy Hurbant vád alá helyezik és állásától el fogják mozdítani.

— A budai honvédszobor leleplezése. A budai díszterén javában dolgoznak a honvédszobor termésköböl való talapzatán. A szobor, melyet Zala György mintázott, már bronzba van öntve s a jövő héten rákerül a talapzatra. A szoborbizottság a szobor leleplezését november 2-ára, halottak napjára tűzte ki. A leleplezés nagyobb szabású ünnepélyvel lesz egybekötve, melynek költségeit a főváros törvényhatósága fedezi. A díszterén felállítandó sátorban tábori mise lesz, utána leleplezik a szobrot s végül megkoszorúzzák a budai honvédsírokat.

— Görgy Arthur Kossuth születése napján. A pösztényi fürdő vendégei azzal ünnepelték meg Kossuth születése napját, hogy délelőtt tizenegytől egy óráig hazafias dalokat huzattak a sétatéren. A vendégek közt volt Görgy Arthur tábornok is. A cigányok emelvényéhez támaszkodva, elhuzatta a Himnuszot, a Szózatot, utána pedig ezeket a nótákat: Azt mondják, nem adnak engem galambomnak, Maros vize folyik csendesen, Huzad csak, huzad csak keservesen. Ekkor a cigány hirtelen átesapott a Kossuth nótájába. Görgy Arthur az emelvény korlátjára hajította fejét és elmerengve hallgatott a hegedűk szavára.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értékek- és tőzsdén

1892. október hó 1-én.

Magyar aranyáradék 6%	—
Magyar aranyáradék 4%	103.08
Magy. papiráradék 5%	107.85
Magyar vasuti kölcsön	102.10
M. keleti vasuti államkötv. I. kibocs.	118.—
M. keleti vasuti államkötv. II. kibocs.	—
M. keleti vasuti államkötv. III. „	111.—
Oszt. járadék papirban	115.50
Oszt. járadék ezüstben	999.—
Oszt. járadék aranyban	106.—
1860. államsorsjegyek	137.51
Oszt. magyar bank részvény	962.—
Magyar hitelbank részvény	325.—
Oszt. hitelintézet részvény	140.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	137.50
M. földterhermentesít. kötv. záradékkal	94.75
Temes-bánati földterh. kötvény	93.75
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	—
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	139.—
Horvát-szlavon földterherment. kötv.	280.—
Magyar szőlődezmá-váltási kötvény	343.50
Magyar nyereségsorsjegyek kölcsön	137.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	128.—
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	9.59
20 frankos arany	9.49
Német birodalmi márká	55.12
London (2 havi váltókért)	151.49
20 márká arany	11.74

Felölös szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Dobay János.

Selyem hamisítvány.

Égessünk el egy mintát a venni szándékoló fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s a jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödrödik és csakhamar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsiros színdísz — szalonnás — lesz és könnyen törlik), lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötétbarna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödrödik, csak meggyöngyösül. **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben**, házhoz szállítva, postabérlés vámmentesen küld bárkinek is mintákat akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyem szövetekből.

Pályázati hirdetés.

A kézdivásárhelyi közs. elemi leányiskolánál megüresedett rendes-, esetleg segédtanítónői állomásra pályázat nyittatik. Pályázati határidő: október 15. A rendes tanítónő fizetése: 400 frt és 100 frt lakbér; a segédtanítónőé: 300 frt és 100 frt lakbér. A kellően felszerelt folyamodványok alulírt-hoz küldendők.

Kézdi-Vásárhelytt, 1892. évi szeptember 29.

Kovács István,
isk.-széki elnök.

A LEGUJABB ÉS LEGOLCSÓBB

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

Magyar Ujság

Laptulajdonos

Dr. FENYVESSY FERENCZ orsz. képviselő.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

1 óra 1 forint, 1/4 évre 3 forint, 1/2 évre 6 forint, 1 évre 12 forint.

Egy szám ára: 3 kr, vidéken 4 kr.

A „Magyar Ujság” kiadóhivatala egész éves és féléves előfizetőinek azt az állandó kedvezményt nyújtja, hogy a „Magyar Ujság”

VALAMENNYI SORSJEGYEIRE,

melyek Magyarország és Ausztria összes törvényesen engedélyezett sorsjegyeinek két csoportjából állanak

és a magyar leszámítoló és pénzváltóbanknál letétbe helyeztetek, játszanak és évenként és csoportonként 65, tehát 130 huzásban részesülnek s csoportonként 3 és fél, tehát összesen

7 millió nyereeményre játszanak.

A „Magyar Ujság” rendszeren 16 oldalnyi terjedelemben, de gyakran 20 és 24 oldalon jelenik meg és a rendes gazdag rovatokon kívül állandóan két vezércikket, két tárcza és ismeretterjesztő cikket és

két kitűnő regényt közöl,

melyek közül a negyedéves előfizetők 1 kötetet, a féléves előfizetők 2 kötetet és az egész éves előfizetők 4 kötetet kapnak, miután a lapban közölt kitűnő regények

külön kötet alakjában is megjelennek.

Mutatványszámokat kívánatra ingyen küld a

„MAGYAR UJSÁG”

kiadóhivatala

Budapest, IV. kerület, gránátos-utca 1. sz.

4—4

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

Menetrend.

Érvényes 1891. október hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1891. október hó 1-től.

Állo m á s o k	Vegyes vonat	Sze-mély-vonat	Gyors-vonat	Állo m á s o k	Vegyes vonat	Sze-mély-vonat	Gyors-vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Medgyes	(ind. regg. 10.09	éjjel 12.53	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé)	(érk. regg. 10.31	" 12.53	
Botfalva	" 4.48	este 7.23	d. u. 2.48		(ind. d. u. 10.47	" 1.18	
Földvár	" 5.07	" 8.03		Tövis (vend., elágazás Arad felé)	(érk. d. u. 12.28	" 2.49	este 8.07
Mogyorós	" 5.26	" 8.23		Nagy-Enyed	(érk. ind.)	" 3.47	
Apáczsa	" 5.42	" 8.37		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	" 1.35	" 4.07	" 8.0
Köpecz	" 6.02	" 8.57			(ind. " 2.21	" 4.40	
Ágostonfalva	" 6.09	" 9.04		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	" 4.52	
Alsó-Rákos	" 6.26	" 9.20			(érk. " 3.08	" 5.20	
Homoród	" 6.55	" 9.46		Kolozsvár (vendéglő)	(ind. " 3.18	" 5.26	
Kacza	" 7.2	" 9.59			(érk. " 5.14	regg. 6.52	" 11.01
Bene	" 7.3	" 10.20		Nagy-Várad (vendéglő)	(ind. este 6.08	" 7.40	" 5.30
Erked	" 7.52	" 10.36			(érk. " 10.44	" 11.51	
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	" 8.23	" 11.03			(ind. " 11.04	" 12.09	" 2.18
Szegesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	" 11.19		Budapest	(érk. regg. 6.35	" 8.40	regg. 7.30
	" 8.53	" 11.29					

Brassóból Bukarest felé a személyvonat indul d. u. 12.20 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 19 és reggel 5.15 perczkor.

Brassó—kézdivásárhelyi vasut.

Kézdi-Vásárhely	indul reggel 4.30 d. u. 1.10 d. u. 5.00	Brassó	indul reggel 5.20 regg. 8.50 d. u. 3.10
Imecsfalva	" 4.47 " 1.37 " 5.17	Szász-Hermány	" 5.39 " 9.09 " 3.29
Páva-Zabola	" 5.04 " 1.44 " 5.34	Prázsmár	" 6.01 " 9.31 " 3.53
Kovácsna	" 5.26 " 2.16 " 6.06	Kökös	" 6.14 " 9.44 " 4.06
Barátos	" 5.46 " 2.41 " 6.36	Uzon	" 6.27 " 9.57 " 4.23
Nagy-Borosnyó	" 6.01 " 2.56 " 6.51	Kilyén	" 6.42 " 10.12 " 4.38
Eresztevény	" 6.18 " 3.13 " 7.08	Sepsi-Szentgyörgy	" 7.04 " 10.32 " 5.03
Sepsi-Szentgyörgy	" 6.53 " 3.53 " 7.48	Eresztevény	" 7.31 " 10.59 " 5.31
Kilyén	" 7.03 " 4.03 " 7.58	Nagy-Borosnyó	" 7.49 " 11.17 " 5.53
Uzon	" 7.17 " 4.19 " 8.12	Barátos	" 8.13 " 11.41 " 6.22
Kökös	" 7.30 " 4.32 " 8.25	Kovácsna	" 8.40 " 12.08 " 6.40
Prázsmár	" 7.47 " 4.51 " 8.47	Páva-Zabola	" 8.53 " 12.21 " 6.53
Szász-Hermány	" 8.07 " 5.14 " 9.07	Imecsfalva	" 9.08 " 12.36 " 7.08
Brassó	érk. délután 8.25 " 5.32 este 9.25	Kézdi-Vásárhely	érk. reggel 9.26 d. u. 12.54 este 7.26